

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei“
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Să se facă lumină!

De oarece tot mai mult teren cuprinde acuza perfidă, aruncată de ziarele maghiare, că adecă în chestia înființării noiei Episcopii de Hajdudorogh, nu toți Episcopii noștri și-au făcut datorința, de a protesta în potriva ei, după cum trebuia, și după cum aveam dreptul să așteptăm dela Ei, — cerem din nou și cu toată insistința, ca cei în drept să publice toate actele referitoare la această chestie, spre a se face odată deplină lumină și spre a astupa gura clevetitorilor.

Episcopia elină de Hajdudorog.

III.

În nr. 75 al „Unirei“ un frate preot mi-a învrednicit de atențiune programul de apărare concretizat și publicat în nr. 72 al aceluiaș ziar. Foarte cuminte observă d-sa, că precum se impune preoților noștri primejduiți datorința de a nu se da unealtă în scopul mârșav, ci, cu ocaziunea executării bulei de înființare a noiei episcopii, se abzică de parohiile trecute în sânul acelei episcopii, „Chiar așa imperios ni-se impune nouă celorlalți, ca să-i scoatem din situația ce li-s'a creat, fie și prin jertfe cât de mari, asigurând sustentanța lor onestă și până atunci, până-ce diecezele noastre vor fi în pozițiunea de a-le asigura beneficii corespunzătoare celor din trecut“. Abunăseamă, că se impune celor primejduiți, ca să declare acum, că ei, la cazul dacă le-au trecut parohiile în sinul noiei episcopii, abzic de acele parohii. Și putem aștepta, că Roma dacă va vedea preoțimea și poporul rezvrățiți împotriva acelei strămutări ra-

dicale, ce i-se prepară, atunci n'are să executeze bula „Christifideles graeci“. Și ca să se poată rezolva preoțimea noastră din chestie la acel pas, are lipsă de asigurarea traiului cinstit.

Traiu cinstit numai așa li-se asigură, dacă i-se asigură fiecăruia plata minimală de 1600 cor. + 400 cor. cvartir și dacă în viitor s'ar da cvincvenale preoților, atunci și aceora să se asigure cvincvenalele recerute. La crearea sumei recerute e de lipsă ca preoțimea întregii metropolii să se deoblige.

Principis obsta! N'avem timp să ne întrebăm nedumeriți, că ce se facem? „Hannibal ante portas!“ Acum numai de hotărîre bărbătească pe lângă un program concret poate fi vorbă. Și să nu uităm uniformitatea și solidaritatea! Lucru făptuit cu forța, numai cu forța îndreptățită se poate nimici.

Programul din nr. 72 al „Unirei“ modificat amăsurat împrejurărilor strămutate și de oare-ce în acel nr. în loc de „ordinării“ s'a tipărit din greșală „adunării“, îl dau din nou aci rugând preoțimea noastră din chestie, ca să se conformeze în esență aceluia. Alt espedient mai conducător la scop nu-i! Vom apela dela Pontificele rău înformat la Pontificele bine informând.

1. Preoții primejduiți să deie declarația, că ei n'au slugit în limba maghiară niciodată.

2. Se țină adunarea generală parohială, unde să porceadă în chipul pomenit în acest articol.

3. Preoții din chestie, în adunările lor preoțești conchemate cât de cu grabă, să protesteze din nou împotriva gândului de a încorpora parohiile lor în sinul noiei episcopii, care n'are nici o menire de a servi lipsa sufletească a credincioșilor, ci numai al gândului păcătos de a maghiariza prin biserică, când deja de acum interpretează fals foile

romano-catolice din Ungaria prescripțiunile bulei „Christifideles graeci“, zicând că toate au să se săvârșească în limba maghiară, — afară de canonul sf. Liturgii, — încă și predica să se țină ungurește (ca și când și aceasta ar pute-o prescrie a priori), ba — horrendum dictu — încă și convenția cu poporul credincios să se întâmple în limba maghiară, — cașicând nu s'ar ținea de dreptul privat, ca cine în ce limbă să vorbească cu alții, — măcarcă credincioșii noștri sunt Români și vorbesc românește, iar noi nu vrem să fim robi nimănu, nu vrem să se deosească demnitatea noastră preoțească până acolo, ca și cel din urmă oficiant de stat, sau bocter dela tren să se simțească îndreptățit de a ne reflecta și a ne da îndrumări în treburile noastre pastorali.

Să se protesteze în deosebi pentru aceea, că de fel nu vedem asigurată pacea și liniștea sufletească a credincioșilor noștri până aci într'adevăr iubitori de Hristos, dacă trec, și aceia odată cu capul nu vreau să părăsească diecezele cărora au apărținut până aci, și dacă ar trece, numai s'ar conturba liniștea lor sufletească, s'ar însălbătăci moravurile lor de până aci bune, s'ar înstreina de biserică, care până aci le-a fost dragă, n'ar avea mai mult nici o cinste față de biserică, când ar vedea, că toate li-se strămută după placul altora, când încă și limba liturgică li-se-ar strămuta, apoi știm, că poporul de rând mes-tecă lucrul accidental, lucrul din afară al cultului divin cu cel esențial al credinței, și dacă-l va vedea disprețuit pe cel accidental, atunci își va disprețui toată legea, toată credința, și astfel vor deveni în scurt timp din Christifideles Christimaledicentes. Apoi schizma, ce luă între ruteni mai nou măsuri foarte imense numai atunci s'a ivit, când s'au făcut pașii în interesul episcopiei dela

Hajdudorog. Noi de altfel așa știm, că aceleora se face episcopie, cari au lipsă de ea!

4. Declarăm firm și neclintit, că, — deoarece *cu ocaziunea ordinării noastre n'am avut intențiune nici măcar implicită a ne deobliga a liturgisi poporului credincios în altă limbă, decât cea română*, deoarece ce ne-am deobligat la acel lucru naturalmente imposibil de a predica și catehiza în limbă neînțeleasă de credincioși; deoarece acum nu suntem în stare de a ne pune pe învățatul limbei eline, deoarece n'am jurat obediență decât episcopului nostru diecezan, succesorilor lor legitimi și mai marilor lui bisericesti, altuia nimănuia, și *deoarece noi am fost ordinați pe titlul diecezei* (Blaj, Gherla, Oradea-mare), căreia aparținem, și deoarece înființarea episcopiei dela Hajdudorog ne prezintă puterea și dreptul pumnului celui mai tare, a guvernului și a corului episcopesc maghiar, care nu-i în curat cu împrejurările noastre locali, și deoarece limba liturgică a noiei dieceze n'ar fi cea română și capul ei n'ar fi succesorul legitim al episcopului nostru, — noi, cu ocaziunea executării bulei stoarsă cu viclesug dela S. Scaun Apostolic, *nu vom intra în sânul acelei episcopii*, ci vom

cere dispunerea noastră în alte parohii din diecezele actuale, și dacă n'am căpăta, atunci *vom pretinde dela Episcop susținere cinstită* (congrua sustentatio).

Oare nu va impune înaintea Romei glasul hotărît alor vre-o 90 preoți (cu capelani și coadiutori)? O să vedem, că dacă illo tempore rutenilor din Carei nu le-a trebuit preot român, numai „maghiar“, oare credincioșilor noștri trebui-le-va preot rutean? Vom vedea, că ce profit e în *cura animarum!* în păstorirea cu forța. Vom vedea, că așa de ușor lucru e a robi un popor iubitor de libertate! Vom vedea, că fi-va oare poporul nostru în aceea stare sufletească, că să cânte din cântările Sionului? Oare nu vor suspina credincioșii noștri cu poporul Izraelitean răbit în Vavilon: „Fata Vavilonului ticăloasă, fericit e celce va răsplăti ție resplata ta, care ai răsplătit noauă“?

Augustin Dănilă,
preot român, gr.-cat.

Adresă de aderință Episcopului de Gherla.

Ilustriissime Doamne Episcoape!
Doamne și Preagrațios Părinte!

O mamă rămasă văduvă cu prunci necrescuți și crescuți, între lacrimi și suspinuri, cu mâinile încețate cătră ceriu, roagă pe Dumnezeu ca prin căsătoria a doua să-i

dăruiască un soț credincios și părinte dulce orfanilor, care pe cei mici să-i crească la frica Domnului, iar pe cei crescuți să-i povățuiască pe cărarea virtuților.

Mama văduvită mai bine de un an, dieceza gr. cat. de Gherla, dimpreună cu pruncii săi minoreni și maioreni, între lacrimi și suspinuri s'a rugat: să se deschidă ceriul și să-i roueze soțul și pe părintele cel dulce, care să-i șteargă lacrimile și să-i alineze suspinele. Rugăciunile ei sfântite prin tămăia dorului a pătruns la ceriu, și le-a trimis Mirele pe Marele Arhierou Dr. Vasile Hossu. Mamei și pruncilor în așa măsură li este plină inima de sentimente cerești, căt nu sunt în stare a le cuprinde în alvia inimii, cu atât mai puțin a le da expresiunea aceleora; ci căzând în genuchi — asemenea Magdalenei — spală picioarele Mirelui cu lacrimile bucurii și le șterg cu o pânză țesută din firele aurii a sentimentelor inimii maicii și pruncilor muiată în miremele dragostii.

Fiii maioreni a diecezei Gherlei, adecă clerul, și cei minoreni, adecă inteligența și poporul din Vicariatul Silvaniei, pe Mirele Arhierou Marele Vasile îl așteptăm și l-am așteptat cu o poartă triumfală ridicată din palpitările inimilor, înfrumșetată cu florile sentimentelor stimei, venerațiunei, supunerii aderinții și iubirii. Pe frontispiciul porții sunt gravate priu penelul Spiritului Sfânt literile: „Bine ai venit, intră în sufletele noastre“ Ilustre Mire Mare Arhierou! Îți prezentăm o cunună împletită din rugăciunile noastre, care o trimitem la Tronul ceresc rugându-l pe Dumnezeu părinților noștri: ca spre înflorirea diecezei Gherlei, spre fala și mândria națiunii noastre; spre prosperitatea patriei, spre bucuria și mângăierea fiilor sufletești, și spre mărirea lui Dumnezeu, Provedința divină să susțină firul vieții

FOIȚA.

Pustietate.

De mult se sbate 'n tristă agonie
Castelul de pe marginea de lac,
Emblemele pe ziduri se desfac,
Părăngenită-i curtea cea pustie.

Prin geamuri sparte în avânt năvalnic
Pătrunde 'n chiot viforul pribeag;
Chiliiile par cripte în șireag
Și 'n ele moărtea cântă cântu-i jalnic.

Și spun bătrâni, că noaptea, când e lună,
Străbunii din icoane se desprind
Prin săli sinistre flacări se aprind,
Fantoamele în curte se adună.

Și fiecare piatr'o iau în samă
Și fiecare stâlp ce nu stă drept,
Se pleacă jalnic capul lor pe piept,
Când văd în jur, cum toate se destramă.

Zădărnice... par'că nu mai vreu să stăie,
De când stăpănu 'n lac s'a aruncat,
De când vlăstariul ultim s'a necat,
Căci a crezut în zimbet de femeie...

Ap.

Ideală.

Trecură 'n șiruri lungi tâlharii spre locul groazni-
[cei pierzării
Li-s ceriurile guri arse de-atâtea hule și ocări...
Mai trec în goană răsvrătită ortaci întârziată de stol
Cu hainele din sponci desprinse isbindu-și pumnii
['n pieptul gol...
Și 'ncet se stânge și ecoul al celui mai din urmă
[chiu
Imbrobodit în praf rămâne orașul negru și pustiu...
...Maria singură pe uliți: odorul, scumpul ei Isus,
In mințile-i pierdute 'ntreabă, mai poate duce cru-
[cea 'n sus...
Atrași de tânguirea-i lungă, cu fețe albe, ca de
[morți
Răsar moșnegi arare 'n umbră, bolnavi proptindu-
[se de porți...
...Ea trece 'n tânguiri amare 'necată 'n nori de praf
[și fum
Iși smulge dragul păr din creștet și leșinată cade
['n drum...
...Și 'ncet se stânge și ecoul al celui mai din urmă
[chiu
Imbrobodit în praf rămâne orașul negru și pustiu...
Ț. Murășan.

VISURI.

Din țara cu zimbetul etern.

— Note fugare. —

IV.

Bologna. — Padova. — Venezia-Lido.

Venezia-Lido. 27 Iulie n. 1912.

După ce-ai văzut odată Firenze; savu-
rându-i toată bogăția de artă neîntrecută,—
pornind spre Bologna, și-o închipuiești acea-

sta ca pe un oraș vechiu cu ziduri pleșuve
în lăuntru cărora doar numai anticități
prețioase (universitatea ș. a.) de mai pot a-
demeni ochiul curios. — Dar te-ai înșelat!
Treaba stă nițel mai altfel decum și-ai ima-
ginat-o prealabil.

Nu exclusiv bogăția ei în obiecte isto-
rice și de artă, — ci orașul însuș, în con-
plexul său, îți lasă amintiri, pe cari nu le
poți uita grabnic.

O ieai dela gară drept înainte pe Via
dell' Independenza — și te surprind plăcut
în primele momente coridoarele proptite pe
sute de coloane în rând, pe ambele părți
ale străzii. Treci domol înainte și par'că ai
dori să nu se mai sfârșească acest frumos
drum ca de triumf. — Dorința și-se împli-
nește faptic, căci colonadele nu se mai sfâr-
șesc, ci se întind în lung și în lat peste în-
treagă Bologna. De e soarele în zenit, de
ploaie cu stropi ori cu găleata, — în Bo-
logna trotuarele sunt totdeauna vii și reșună
de vorbe.

Incolo, Bologna are la vre-o 13.000
suflete și este unul dintre cele mai vechi
orașe ale Italiei. Cei ce au resfoit istoria
mai dinadins, știu, că dreptul roman se predă
deja în veacurile XI—XIII la renumita uni-
versitate din Bologna, care avea auditoriu
din întreagă Europa. Vorbind cuprinzător:
străzile cu lungile lor și frumoasele colonade
fără seamă, palaturile multe ca semne de
arhitectură la nivel clasică și modernă, mul-

cele scumpe al Ilustrității Voastre întreg și sănătos într-un mulți și fericiți ani!

Rugându-vă umilit să vă îndura-Ți a primi sincera expresiune a sentimentelor noastre de adâncă venerațiune și credincioasă adesiune, perseverăm

Șimleul-Silvaniei la 11 August 1912.

Ai Ilustrității Voastre

cei mai umiliți fii
(urmează peste 60 subscrieri).

In fuga penei...

De pe Murăș — Aug. 1911.

Dorul de a mai cunoaște oameni, dă-tini și ținutul admirabil pe Murăș în sus către Reghin, Deda, Toplița în munții romantici ai Gurgiului mi-a sulevat ideea norocoasă, de a prinde — în M. Oșorhei trenul cel mai apropiat și a-mi realiza planul.

Era 10 August n. În Reghin târg de țară și multă lume adună la petrecerea de vară, îndătinată la acest dat în fiecare an. Români din inima Câmpiei apoi de pe Murăș în jos până către Luduș și întreg jurul până în mari depărtări de pe șes și din munți își dau aici. În aceasta zi, întâlnire. Cei mai în vârstă își spun pasurile, discută chestii dela ordinea zilei, se cunosc și tuciagă preținie pentru zile grele, de cari, zile, frații noștri în acest comitat — Murăș-Turda — au parte cu îndesatele. Cei tineri își petrec voioși și voinicește... românește... Reghinul...! e un orașel cu caracter conservativ săsesc, ridicat pe o colină lângă malul stâng al Murășului.

În ziua de 10 August n. i-s'ar părea însă călătorului neorientat, că în acest orașel Românii preponderază cu numărul și inteligența. Jurul și oaspeții petrecerii înundează piața și stradele, altcum destul de

curățele și largi, și te crozi stăpân pe situație. Ici-colea câte un grupuleț de Sași numai, admirători ai portului nostru național prin vorbe exprimate în dialectul lor săsesc special de stricat, îți aduce aminte de realitate.

Sașii stăpânesc azi încă, acest oraș cu cultura lor solidă germană și averile lor câștigate în timpuri de privilegii, fără mare trudă și greu năcaz...

Ce au, și-au ținut din vechime cu scumpătate și îndărgire, știindu-se totdeauna acomoda împrejurărilor politice dominante. Că și azi acest popor durează în conservatismul său proverbial, își are motivele sale, dintre cari, poate, cel mai ponderos e convingerea neplăcută a scăderii puterii lor numerice...

Multă apă pe Murăș nu va mai trece și cronicariul va insamna pe sama istoriei numai ceea ce a fost odată și... nu mai este...

Azi Maghiarilor le face cuib statornic în acest orașel oficialitatea, iar Românilor hărnicia și puterea de viață. Cari vor fi biruitori la vremea sa, atârnă dela cumințenia, solidaritatea și interesul pentru tot ce e bun, frumos, solid și mai pe sus de toate național-românesc a acestor din urmă.

Voință să fie și bunăînțelegere, căci putere intelectuală și materială românească în Reghin este...

Dar... pare că e o făcătură și blăstăm pe neamul nostru, că tocmai acestea două recerinte principale pentru o muncă rodnică ne lipsesc mereu și pretutindenea. Drept a zis cin' a zis: că unde sunt într'un loc doi inteligenți români sunt de comun și trei partide!

Păcat strămosec de desbinare și stagnare!

Unde un harnic protopop ca Ariton Popa și un inimos avocat ca Dr. Harșa își

depun toate puterile lor întru înaintarea și înflorirea culturală și economică a poporului lor, e păcat, strigător la cer, ca ceilalți domni, altcum vrednici inteligenți, se subtrag cu atâta ușurință dela împlinirea datorinței lor naționale, ce sunt chemați a-și împlini, chiar și cu jertfe, pe lângă unicele instituțiuni ce ne mai susțin pe noi azi și cari formează unica bază a existenței noastre ca Români: biserica și școala!

Fost-au poate și manifestările de indiferentism din seara petrecerii, arangiată în 10 August în favorul unicei școale românești din Reghin, numai efectul unor animozități trecătoare și cei visați vor reveni la gânduri mai bune, încât solidari, iubitori de pace și în bunăînțelegere, mână în mână toți — și sunt mulți bărbați cuminți în Reghin — să conlucre la bunăstarea și înaintarea culturală, economică și național-politică a poporului din cari și ei au eșit și ai căror tii sunt și ei! Astfel poate ar da pildă de urmare și celor din orașelul vecin — pe Murăș înjos — spre a să deștepta la o viață național-românească mai intensivă și rodnică...! Dar să nu uit petrecerea!

Aceasta s'a ținut și în acest an ca totdeauna în vremuri trecute în pavilionul spațios din parcul orașenesc.

Las altora a se ocupa cu decurgerea veseliei tineresti, care multă și mare a fost. La început se observa un fel de temere pe fața arangiatorilor, că în acest an nu va fi destul de cercetată aceasta petrecere și astfel scopul ei moral și material va da de malf! Se șoptea printre cei inițiați în tainele firelor sociale românești din oraș și jur, că s'a format un fel de „grevă“ a reprezentanților confesiunii surori gr.-or. contra participării la aceasta petrecere. Petrecerea s'a arangiat anume de către greco-catolici în favorul școalei conf. rom. gr.-cat. din Reghin. (Altă

țimea de biserică — ca peste tot de altcum în orașele Italiei — apoi străvechiul zid al orașului: împrumută orașului Bologna o frumșete de tot specială și un preț, ce nare să devalveze cu una două. Colozurile de biserică ale Italiei se reprezintă și aci prin Sionuri grandioase, cari atât ca vechime, cât și ca arhitectură — merită atențiune cât se poate de mare.

Lăsăm la o parte sumedenia bisericilor mijlocii, — și amintim d. e. biserică „S. Petronio“ cu peste 40 m. în înălțime, vre-o 50 în lățime și aproape 120 în lungime. Cu desosebire se impun alcătuirile de marmoră de pe vremea renaissance-ului, apoi picturile pe stică și cele fresco.

Cam în aceleași condiții se ridică și „S. Domenico“ de prin veacul XIII—XIV, apoi „S. Stefano“ din care o parte se datează din veacul al IV-lea.

Pe lângă cele două turnuri piezișe, ciuntite (unul de 98, celalalt de 48 m.) — remarcăm aci cu multă plăcere Pinacoteca (Accademia di Belli Arte) Biologuesi — cu un aranjament extraordinar de splendid. Din Capod'operele se relevează cele de Guido Reni (1574—1642), renumita Caecilia de Raffael, apoi opere Lud. Annibal și Agost. Corraci, Fr. Francia ș. a.

Dela Porta Saragozza a orașului un excelent coridor de pilastri — lung de 3 și jum. km. — duce comod peste dealul Melocello — drept la mănăstirea Madonna

di San Luca (289 m.) — Pentru puțin bacșiș — un băiat te petrece pe scări înguste pe cupola bisericii, folosită azi de observator. Pivelistea de aci peste oraș și întreg ținutul până la Apenini — e de toată frumșeta.

*

Padova se prezintă cevaș mai modestă ca oraș, — dar colozurile, pe cari le-a creat geniul creștinesc, dominează și aci în toată puterea cuvântului. Cu populație de vre-o 50.000 — renumele ei se leagă mai ales de veacul XIII, când în evul mediu și pe vremea renaissance-ului, ca oraș cu universitate de bun renume, era căminul unor artiști ca Giotto, Donatello ș. a. Operele acestora o mai decorează și azi.

Relevăm aci în grabă, Palazzo del Municipio, din veacul XVI și Palazzo dela Razione (Basilica juris) un fel de tribunal din veacul XII—XIII, ale cărui măsuri le-a admirat pe vremuri și Goethe. În proporții mari se ridică apoi Catedrala din veacul XVI, iar la dreapta ei Baptisterul din veacul XII. — S. Giustina (v. XVI.) e asemenea o operă colosală din vremea înfloririi renaissance-ului.

Preste toate însă se ridică „S. Antonio“, unde sunt azi rămășițele făcătorului de minuni Antoniu de Padua. Se observă bine, că biserică a fost concepută în proporții extraordinar de mari — dar nu tot așa și sfârșită. S'a început cu un an după moartea Sf. Antoniu (1232), dar s'a sfârșit abia către

mijlocul veacului XV. Are șapte cupole impozante — și-o lungime de 115 metri. — Pe lângă operele dintr'nsa de Iac. Sansavino, Lombardo, Donatello, Riccio ș. a. în vis-à-visul stâng dela altarul principal se păstrează unica icoană autentică a Sf. Antoniu. La dreapta dela poarta principală a bisericii se poate intra — pentru taxă, firește, ca în tot locul — Scuola del Santo cu trei opere de Tizzian mai multe fresco, ș. a. reprezentând minunile făcute de S. Antoniu, numit de către italieni pe scurt: Il. Santo.

*

Cine voește să cunoască un oraș pitoresc fără păreche, — nu mai face multă pogoadă, ci trece drept în Venezia. Interesant, cași poate nici un alt oraș.

Te isbește neplăcut, la primul aspect, labirintul de străzi strimte, fără număr, fără capăt — mare parte canaluri, — dar te înalță și frapează poezia ce se întinde cu toată bogăția ei în lungul Canalului More (Canal Grande) — și rămâni perfect cucerit, când te vezi pe valuri în fața Palatului Ducal și-a Pieței S. Marco.

Venezia e aievea un lebirint nostim. Percurgi două străzi, te silești într'a treia, — când să dai îndărăpt, și-ai și pierdut urma. — O iei apoi mai cu inimă, înainte, nițel mai încrezut în cunoștințele locale, mai dai în dreapta, mai în stânga, peste un pod, două, până într'o infundătură de stradă, — te întorci apoi și rătăcești bulmac, până

școală română acolo nu este. Culeg) și temerea, zău a devenit fapt împlinit! Căci familii gr.-orientale din oraș n'au participat aproape nici una, iar din afară doar numai trei zi: trei. Laudă meritată acestor neînfricați și demni Români! Indiferentismul răzbunător (!) însă nu și-a ajuns scopul! Pavilionul spațios curând s'a umplut de public românesc ales și voios. S'au jucat și petrecut românește în coloane de 120 părechi până în zori de zi. Costumele naționale au fost bine și draguț reprezentate: Tulgheș, Seliște, Giurgiu, România.

Succesul moral deci desăvârșit iar cel material — precum se vorbea — aproape 700 cor. incassări și peste 400 cor., venit curat. Frumos ajutor pentru o școală românească! Cu cât ar fi fost însă mai frumos, dacă uritele patimi confesionale și personale n'ar fi stăpânit inimile Românilor datorii de a-se ridica, cu astfel de ocazii peste nevoile mici și particularitățile locale, având în vedere numai sântenia cauzei de interes public românesc! N'au putut-o însă face... păcat, păcat românesc! Oare până-când ne vor mai întuneca mințile și îngreuna conștiința astfel de mizerii naționale și confesionale. până-când...?

Bărbații de inimă însă, cari au jertfit și ostenit la reușita acestei petreceri spre un scop atât de bun, fie mângâiați în conștiința lor, că datoria națională și culturală și-au împlinit-o deplin. Laudă lor!

Pribeag.

Anuare școlare.

VII.

Anuarul institutelor de învățământ gr.-cat. din Blaj: gimnaziul superior, institutul pedagogic, școala civilă și elementară de fete etc. pe anul 1911—12.

ce, după multe coveinri infestante, ajungi cu mare greu la punctul, din care ai mănecat. — În însuș orașul nici nu ai mult de cercetat, — după ce culmea atracțiilor e marina. — Firește, în puterea verii în sezonul scâlzilor de pe Lido — e Venezia literalmiute tixită, iar prețurile oribil urcate pretutindenea. Englezi și Germani foarte mulți — tot așa și maghiari.

Din lipsă de timp și spaț lasăm toate celelalte la o parte, mărghinindu-ne numai a remarca aci Accademia di Belle Arti, Palatul Ducal (Palazzo Ducale) și S. Marco. —

„Accademia“, pinacoteca păstrează un mare număr de picturi venețiene — la vreo șapte sute. În cele douăzeci de sale se întrec operele de: Tizian, Paolo Veronese, Giov. Bellini, Iac. Tintoretto, A. van Dyck, Mantegna, A. Vivarini ș. a. — Palatul Ducal vechiu de peste 1000 ani, ca multe părți gotice, a fost pe vremuri reședința primului Doge de Venezia. Azi are o estindere grandioasă, cu două etagiuri. În etagiul prim se înșirau cândva încăperile oficioase ale republicei, — azi păstrează o seamă de

Este, în adevăr nu numai cel mai bine și frumos îngrijit anuar, care ni-a sosit la redacție, dar și o oglindă despre străduirea și osteneala viednicilor de trecut dascăli blăjeni — în frunte cu neobositul director dr. Ambrosiu Chețian.

Ca introducere pe paginile cele dintăiu aflăm câte-va interesante note istorice despre „Din trecutul ordului Bazilitan“ — scrie de profesorul dr. Ioan Rațiu — din care (pag. LXIII, IV. Epilog) obținem următoarele cuvinte căzute la pagina citată din un discurs al lui Cipariu: „Încă nici de tine nu pot să uit, în acest minut, cuvinoasă societate a marelui Baziliu, căreia dela început fu încredințată soarta acestui institut. Măreța plantă verde înfloritoare, care așa curând te-ai uscat; căci vermele împăcherii a ros la rădăcina ta și tu te-ai vestezeit. Acest edificiu destinat să fie azil celor-ce numai religiei și științelor și-au închinat zilele lor, a rămas așa curând deșert de tine! O! și câtă speranță avea în tine di-eceza și națiunea! O! și câtă lipsă avea să rămâi până în zilele noastre, — zile în cari spiritul s'a schimbât, când sacrificiile sunt așa de rari! Sacrificii pentru religie, sacrificii pentru științe: baza societății și baza culturii omenești. Tu te-ai stins dar începutul faptei mânilor tale a rămas. Fie memoria ta binecuvântată“.

Urmează date pentru gimnaz. din cari constatăm următoarele: Corpul profesoral se compune din 17 profesori de studii ordinare și 7 extraordinare.

În decursul anului a avut și doliu prin moartea medicului arhidiecezan Dr. Alex. Pop (1859—1912).

Au fost înscriși 544 de băeți, și anume în cl. I.: 74, II.: 62, III.: 69, IV.: 65, V.: 63, VI.: 68, VII.: 73, VIII.: 70.

opere în arhitectură și pictură dela cei mai de nume artiști. În etajul al doilea sunt amintirile Senatului de odinioară (Maggior Consiglio), al cărui membru se numără fiecare nobil de douăzeci de ani. Azi galerie de opere de artă. — Frontul de cătră meazăzi poartă azi numele Molo, și e una din cele mai imposante fașade.

Punctul delicat al Veneției e însă Piața S. Marco cu miile ei de porumbi domesticiți de minune. Piața mișună neîntrerupt de străinii, cari se întrec a tinde porumb ș. a. porumbilor gingași, cari obișnuți deja, și-se așează fără multă frică pe mâni, pe cap, pe umeri... Biserica S. Marco e ridicată în onoarea patronului orașului S. Marco, ale cărui rămășițe odihnesc sub altarul principal. — Zidită în 830 și renovată în mai multe rânduri — poartă frumoase amintiri în mozaicele și pilastri mai ales orientali.

Din Venezia vapoare tixite duc și re-aduc neîntrerupt oaspeții celui mai renumit stabiliment de scâlză care e — Lido.

I. Roșiu.

Au făcut maturitate: cu prestațiune eminentă: 10, bună: 11, maturi: 25.

Relegați la repetiție din anul și două studii 13.

În cursul anului s'au făcut două excursiuni una la Alba-Iulia, iar alta în Bănat, cercetând mai multe localități.

În institutul pedagogic au funcționat 12 profesori.

Au fost înscriși 78 de elevi, dintre cari numai 2 sunt de rel. gr. or.

În cursul I. s'au înscriș: 23, II.: 17, III.: 18, IV.: 20.

Au fost cvalificați cu sfârșitul anului: 11 candidați de învățatori.

Anuarul cuprinde apoi date despre școala de aplicație din loc, despre școala de meserii și despre azilul de copii.

În broșură separată s'au edat datele despre școala de fete, din care obținem următoarele informațiuni: Corpul didactic se compune din 12 profesori, 9 profesori și 3 profesoare.

Au fost înscrișe 141 de eleve.

În clasele I—IV elementare: 48, cl. I. civ.: 24, II.: 32, III.: 22, IV.: 15.

În internat au fost ocrotite 73 eleve, între cari 53 gr. cat. iar 20 gr.-or.

Din aceste câteva însămnări prinse în liniile generale putem constata, că școlile din Blaj sunt cele mai cercetate — și nu mai puțin vestite după instrucțiunea ce se dă la aceste școli. Iar dacă vom lua în conșiderare procedurile directorului actual cu privire la ordinea și purtarea tinerimii studioase vom putea zice, că școlile din Blaj azi pot servi de model oricărui alt institut.

Reviste.

Turcia. Știrile din urmă despre situația ce domnește în împărăția otomană, în adevăr, sunt zguduitoare:

Flacăra războiului sfânt aprinsă pe nisipurile pustietăților tripolitane e pe cale de-a se stânge, în defavorul ei.

Firele diriguitoare în ale afacerilor interne și externe sunt în cea mai tristă derăpănare. Visteria statului, atât de făimos îngâmfată pe vremuri, azi nu-i mai în stare să întindă mâna sa ajutătoare nici măcar celor cari se svârcolesc la marginile Saharei, iar în largul plaiurilor ei și la strămtorile potrivite — fierbe patima nemulțămiiților cu starea actuală a lucrurilor de pe țărnul Marmoreei.

Diplomații și-au pierdut sările și în vârtejul care le-a poticnit pe o clipă desfășurarea evoluțiunii stărilor — a strigat din baerele inimii să se pună în stare de asediu centrele din cari pericolul se pare a fi mai temut.

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 20—44

Mare asortiment de vestminte bărbătești, de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și franeat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

Nr. 5900—1912.

(87) 1—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs *până în 15 Septembrie 1912 inclusiv* pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Aureliu Butean și Augustin Murășan, gimn. cl. VIII. în Năsăud și Aureliu Pongrațiu, gimn. cl. I. în Dej, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnazii, școli reale, comerciale, universitate, poli-tehnică, agronomic, preparandie etc.

Consăngenii fondatorului au preferință.

II. Din fundațiunea „Lazar Băldi“.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Desmirean și Alexandru Rus, gimn. VIII. în Blaj și de Aurel Pop Băldi, gimn. cl. VI. în Csikszereda, — destinate pentru studenți gimnaziști români gr.-cat. din comitatul Clujului. — Consăngenii fondatorului au preferință și dacă sunt din alte comitate.

III. Din fundațiunea „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fondatorul prin sângue până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia, cari învață măiestrii.

IV. Din fundațiunea „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1912, preliminate în suma de 550 cor. în senzul literilor fundamentale se vor împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

V. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu“.

Doze (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Alexandru Dop, gimn. cl. VI. și Aurel Liulea, gimn. cl. V. în Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

VI. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuțiu de Fersig“.

Trei (3) stipendii de câte 600 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Dănuț, gimn. cl. IV. în Baia-mare, Vasiliu Pinteș med. an. V. Budapesta și Egon Pap Szilágyi, gimn. cl. VIII. Ujpest.

La aceste stipendii pot concură studenți români gr.-cat. dela orice școală, sunt însă preferenți consăngenii fondatorului și numai în lipsa acestora se va conferi altuia.

VII. Din fund. „Alexandru Filip“.

Doze (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către

Gorneliu Moldovan, gimn. cl. IV. și Virgiliu Moldovan, gimn. cl. II. în Cluj, — destinate pentru studenți la gimnaziu, școală reală ori industrială din patrie, ori la vre-o școală militară de cadeți, din monarhie. Concurenții vor avea să dovedească cu document legal, că sunt născuți în Transilvania și părțile adnexe și cu atestat dela autoritățile bisericești, că se trag din părinți recunoscuți de români adevărați. Consăngenii fondatorului au preferință.

VIII. Din fundațiunea „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tinăr român, care va intra în școala de cadeți.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Romul Vespasian Bălosu, gimn. cl. VIII. în Brașov, — destinat pentru tineri români, cari vor frecventa clasele gimnaziale ori reale din patrie, începând prin prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Cămpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ioanette, constatându-se de capabili și diligenți, vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

IX. Din fund. „Augustin Lăday“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor.

2. Trei (3) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiune gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voiesă a pași pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adecă s'au decis a face studii referitoare la carierele acestea.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârătoare dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

X. Din Fundațiunea „Andrieu P. Liviu“.

Un (1) stipendiu de 330 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Emiliu Felderean, stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngenii de ai fondatorului. Il pot dobandi și fete.

XI. Din fundațiunea „Alexandru Micu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ștefania Pop, prepar. cursul IV. în Sibiu, — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii, comerciale sau ale școlilor superioare de fete. — Consăngenii au preferință.

XII. Din fundațiunea „Partenie Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Spi-

nean, gimn. cl. III. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consăngenii cu fondatorul.

XIII. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu“.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Letiția Cuciu prep. c. II. în Oradea-mare, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consăngenii fondatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

XIV. Din fund. „Iacob Pál“.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în cl. inferioare.

La stipendiile din această fundațiune sunt îndreptățiți a concură numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Pál din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bosiak sau Borton din Zalasd (comit. Hunedoarei), cari au cualificațiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XV. Din fundațiunea „Vasile Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Traian Popa, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau sau pentru fetețe din clasele civile ale școlii de fetețe din Blaj. Consăngenii fondatorului au preferință.

XVI. Din fund. „Ioan V. Rusu“.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Fodor, gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii fondatorului.

XVII. Din fundațiunea „Alexandru St. Șuluțiu“.

1. Trei (3) stipendii de câte 800 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Emil Chețianu, Ioan Crețiu și Ioachim Tolciu, toți trei studenți la facultatea juridică din Budapesta, — destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Un (1) stipendiu de 600 cor. unul folosit în anul școl. 1911/12 de către Nicolau Pop stud. la facultatea filozofică dela universitatea din Budapesta și Septimiu Smigelschi tehnic an. I. Darmstadt — destinat pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnică, metalurgică (Selmetz), pedagogie ori științele reale.

3. Tei (3) stipendii de câte 400 cor. cari au rămas vacante după: Victor Crainic, Traian Denghel și Octavian Simu Șimonfi, studenți în drepturi la universitatea din Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

4. Patru (4) stipendii de câte 200 cor. cari le-au folosit în anul școl. 1911/12 Victor Crișan, Teodor Mureșan, Ștefan Pantea și Aurel Pop, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Patru (4) stipendii de câte 120 cor. cari le-au avut în anul școl. 1911/12 Septimiu Boțan gimn. cl. III. în Mediaș, Vasile Neag gimn. cl. VIII. în Gherla, Iustin Nicoară gimn. cl. II. Blaj și Gligor Trif gimn. cl. III. în Turda, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

XVIII. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1911/12 de către Ovidiu Radeș gimn. cl. VI. în Blaj, — destinat pentru gimnaziști, fii ai Arhidiecezei, ori consăngeni de ai fondatorului, cari vor intra în „Seminarul junimii române gr.-cat. stud. în Blaj“.

2. Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Andreiu Boeriu și Alexandru Leluțiu prep. c. IV. și Camil Mera prep. c. I. în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană gr.-cat. din Blaj și eventual la altă preparandie gr.-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fondatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

XIX. Din fundaț. „Ioan Bobb“.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Emil Stoica stud. gimn. cl. VIII. în Blaj.

XX. Din fundaț. „Efraim Klein“.

Un (1) stipendiu de 360 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Nicolau Voicu gimn. cl. VIII. în Blaj, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Preferință au studenții din familiile Klein și Muntül.

XXI. Din fundațiunea „Dr. Simeon Ramontzai“.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Colbazi stud. jur. în Budapesta, — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Ilarie Cojocariu, milit. vol. în Brașov, și

3. Trei (3) stipendii de câte 168 cor., folosite în anul școl. 1911/12 de către Moise Baltă rig. jur., Gregoriu Biji și Iustin Domșa jur. an. II. în Cluj.

Stipendiile de sub p. 2 și 3 sunt destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

4. Doue (2) stipendii de câte 126 cor., cari în anul școl. 1911/12 le-au avut Iuliu Crișan med. în Viena și Vasile Mircea gimn. cl. VI. în Zălau, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXII. Din fundațiunea „Gavrila Vaida“.

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Eugeniu Hoblea tehnic an. I. în Budapesta, — destinat pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aci în 22 pozițiuni, au să alătore la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul, au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care se cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școl. 1912/13, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele intrate după termin, nu vor fi luate în considerare.

XXIII. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Ludovic Muntean gimn. cl. VII. în Blaj, Victoria Fulicea cl. II. civ. și Aurora Pop cl. IV. civilă în Blaj.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fete din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepuți în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fete din Blaj.

XXIV. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fete din Blaj.

Doue (2) alumnate de câte 100 cor., cari în anul școl. 1911/12 au fost folosite de către Letiția Băcilă elevă cl. IV. și Maria Circa elevă cl. III. a școlii civile de fete din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate au să intrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. mizere, născute în arhidieceză;

b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calcul buni;

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fete;

d) Preferință vor avea fetele de preoți din arhidieceză.

XXV. Din fundaț. „George Vișa“.

1. Un (1) stipendiu de 100 cor., destinat pentru o fetiță săracă română, care să învețe gospodăria în școala de menaj românească de fete din Brașov. Rudeniile fondatorului vor fi preferite, iar în lipsa acestora vor fi preferite fetele române de naștere din Făgăraș.

Concurențele la acest stipendiu au să-și înainteze rugările către capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj până la terminul de mai sus, provăzute cu carte de botez și copia testimoniuului școlastic de pe anul școl. trecut, iar consăngenii vor avea să alătore la rugare și atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., destinat pentru acel tinăr român, care ar dori să cerceteze vre-o școală pedagogică sau școală reală. Consăngenii fondatorului au preferință. Rugările vor trebui găsite și înaintate conform p. l. de mai sus.

3. Un (1) stipendiu de 1200 cor., destinat pentru un tinăr, care va dovedi o inescapabilă purtare morală, care își va fi terminat cu bun succes studiile, și care ar dori să-și perfecționeze studiile în străinătate. Rudeniile fondatorului vor avea preferință, iar în lipsa acestora stipendiul se va conferi unui tinăr român gr.-cat. ori gr.-or.

Concurenții vor avea să alătore atestat de botez, atestat de moralitate și progres, dovedite în studiile și ocupațiunea de până aci, și eventual atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

Un (1) stipendiu de 300 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Demetriu Toflea, gimn. cl. IV. în Blaj, — destinat pentru copii, cari cercetează clasele inferioare ale școlilor medii.

Un (1) stipendiu de 400 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Romul Fodor gimn. cl. VII. în Blaj, — destinat pentru copii, cari cercetează despărțămintele superioare ale școlilor medii sau astfel de școli, cari stau pe acelaș nivel cu școlile medii.

Stipendiile de sub punctul acesta 4 se vor conferi acelor tineri sau fete aparținător la familia lui George Vișa, cari vor dovedi purtare morală și progres în studii.

Blaj, din ședința consistorială, ținută la 2/15 August 1912.

Dr. Victor Mihályi m. p.,
Arhiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Iată un stat european așa de puternic ieri — azi slab, de i-se latină toate incheeturile.

Și de vreme ce între cele patru larguri ale împărăției otomane rasele se agită ca o puternică matoacă — la graniți tresar din când în când scâpărări de fulgere rasele, ca pe bolta cerului în amurgurile târzii ale verii — prevestitoare de-o inevitabilă furtună.

Rusia, Austro-Ungaria, Muntenegru, Bulgaria stau gata, așteptând lacome clipa binevenită de-ai sări în spinare.

În fața acestei priveriști imperios țîi aluneca parcă gândul: că puterea împărăției otomane, demult trecută în talgerul declinului, oare nu va fi ispășind vre-un blestem de veacuri răsbunător? Oare nu va fi întocmit astfel destinul ei, ca chiar acum în zilele noastre, să treacă prin o tragedie, dela care abstragerea — cum ne spune istoria — a ori cărui neam când a ajuns la acest punct, este imposibilă.

Academia română.

Concursuri pentru premii.

1912.

A) Premii pentru cărți publicate.

(Continuare).

IV. Premiile Secțiunii științifice.

11. *Premiul Demosteneza Constantinide*, de 4.000 lei, se va da, în sesiunea generală din anul 1913, pentru o scriere cu conținut științific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 Decembrie 1912.

12. *Premiul Adamachi*, de 5.000 lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1914, pentru scrieri cu conținut științific în înțelesul științelor esacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913.

13. *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, se va da, în sesiunea generală 1914, pentru o scriere cu conținut științific, în înțelesul științelor esacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general), care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1913, sau pentru cea mai importantă invențiune științifică făcută dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Dec. 1913.

Notă. Se pup în vederea concurenților următoarele articole din Regulamentul pentru premiile literare, istorice și științifice, votat de Academie la 8 Martie 1606:

Art. 4. Operele publicate vor fi prezentate la concurs de autorii lor în câte 15 exemplare pe lângă o cerere scrisă, în care se va arăta totdeauna anume premiul la care concurează.

Un autor nu poate prezenta în acelaș an aceeași scriere la mai multe premii, nici mai multe scrieri la diferite premii.

O scriere prezentată la un premiu nu mai poate fi mutată la altul după trecerea termenului de prezentare (31 Decembrie), fixat în art. 3.

Art. 5. O scriere prezentată într-un an la un premiu și nepremiată poate fi prezentată în anii următori la concursul aceluiași sau al altui premiu, numai dacă este preînviată în părți esențiale în nouă edițiune, publicată de autor în viață.

Art. 6. Operele publicate de Academie, făcute din inițiativa sau cu ajutorul ei, nu pot fi admise la concursul premiilor. De asemenea nu pot fi admise la concurs opere postume.

Art. 7. La concursul premiilor poate fi admisă nu numai o operă întreagă, ci și parte dintr-o operă, cu condițiune ca aceasta parte să fie completă.

Art. 8. La premiile Năsturel pot fi prezentate scrieri de ori-ce natură; la premiul Eliade-Rădulescu scrieri de literatură, de filologie, de istorie, scrieri economice, juridice, filozofice; la premiul Lazăr scrieri cu conținut științific, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general; la premiul Adamachi scrieri cu cuprins moral de ori-ce natură (în înțelesul că sunt escluse numai scrierile contrare morale); la premiul Hagi-Vasile scrieri privitoare la comerțul român în trecut și în prezent.

Art. 9. La premiile Năsturel — conform testamentului — pot fi admise numai scrieri în limba română; la premiile Eliade-Rădulescu, Lazăr, Adamachi sunt admise și opere scrise de autori români sau străini întruna din limbile latină, italiană, franceză, germană sau engleză, dacă întreg cuprinsul operei va trata despre pământul sau neamul românesc, despre istoria, limba sau literatura românească.

Art. 10. Traducerile din limbi străine în limba română pot fi premiate, numai dacă sunt făcute de pe opere clasice și prin dificultățile învinse ale unei perfecte traduceri în versuri românești, vor constitui adevărate opere literare ale limbii române, ori — prin anexarea de espicări și note științifice cu totul proprii traducătorului — își vor fi însușit meritele unei lucrări originale în limba română.

Art. 11. Toate lucrările, fie tipărite, fie manuscrite, prezentate la vre-unul din premiile Academiei, trebuie să fie scrise cu ortografia Academiei.

Art. 12. Operele publicate, anonime sau pseudonime vor putea fi admise la concurs, iar autorii spre a primi premiile acordate, vor trebui să probeze proprietatea lor.

(Va urma.)

Noutăți.

Numărul proximal „Unirei” va apărea numai 70i.

Din arhidieceză. În Conzistorul ținut la 15 Augustin din 35 concurenți s'au primit următorii alumni seminariali: *Teodor Murășan*, din Urca, pentru Seminarul din Budapesta, *Traian Popa* din Ojeșdea, *Alexandru Rusu* din Uilaclul-de-Câmpie, *Victor Crișan* din Băgău, *Gavril Deac* din Dercea, *Ov. Vlăssa* din Indol, *Patriciu Tătar* din Petelea, *Crăciun Radu* din Beldiu, *Petru Hălmău* din Șona, *Gregoriu Pădurcan* din Fărău, *Petru Feneșan* din Sălicea, — pentru Seminarul din Blaj.

Concurs. Până la 30 August n. sunt de ocupat stațiunea de cantor-învățător din comuna Doștar, distr. protop. Sebeș, de învățător din comuna Varfalău, districtul protop. Arieș, de învățător din comuna Căpușul-de-câmpie, districtul protop. Luduș, de învățător al II-lea din comuna Gilău, distr. protop. Cluj, de cantor-învățător din comuna Filipișul-mare, distr. protop. Reghinul-săseș, de cantor-învățător din comuna Csákigorbó, distr. protop. Dârgea, de cantor-învățător din comuna Pănade, distr. protop. Bii și de cantor-învățător din comuna Hopârta, districtul protopopesc Aiud.

Suferințele Aromânilor. Bantele de arnăuți zilnic comit acte de-o sălbătăcime nemai pomenite printre frații noștri din Macedonia. Un act de-o cruzime înspăimântătoare este și următorul: Duminecă a fost săptămâna, pe când locuitorii comunei Bobostința se aflau în biserică — o bandă de tâlhari arnăuți au încunjurat biserică în număr de vre-o patruzeci.

Conducătorul acestora cu vre-o zece a intrat în biserică și pe preot, care sinjlea l'au desbrăcat de hainele sante, au profanat vasele sacre — apoi pe preot l'au legat cot la cot cu învățătorul comunei.

Pe locuitorii i-au scos sub lovituri de iatagan și paturi de puști înaintea bisericii — iar după-ce preotul și învățătorul au fost strinși bine împreună cu 12 bărbați, în lanțuri — s'a depărtat spre crepăturile munților. Unul dintre cei 12 bărbați a fost dimis în comună cu o scrisoare în care bandiții cereau dela numita comună, în timp de 15 zile, 50 costume de haine și 2500 lire otomane. Dacă aceasta nu se va întâmpla, comuna va fi prădată și aprinsă.

Alianță franco-rusă. Zilele aceste a călătorit ministrul francez Poincaré la Petersburg. Scopul călătoriei acestui mare bărbat de stat, se spune, că ar fi legarea unui acord mai strins între Rusia și Franca. Intreagă presa europeană se ocupă de această împrejurare.

Nouă catastrofă minieră. În Germania s'a întâmplat o nouă catastrofă minieră în Kaisersthal, — în urma exploziei unor gazuri. Mai mulți muncitori au fost carbonizați cu totul.

Urmările cutremurului de pământ din Turcia. După informațiunile mai proaspete numărul victimelor ar fi de 1000 de morți și 3000 răniți, iar 5000 de persoane au rămas fără adăpost.

Tifos în comitatul Bereg. În comitatul Bereg băntuie de-o vreme încoace epidemia de tifos. În două comune s'au constatat 30 casuri de tifos.

Pricina acestei epidemii se presupune apa unui izvor din părțile acele.

Convocare. On. membrii ai despărțământului „Indol“ al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ precum și toți binevoitorii și sprijinatorii culturii românești de sub poalele munților apuseni sunt invitați la I-a adunare generală a despărțământului, ce se va ține în 8 Septembrie n. a. d. a. la 3 ore în localul școlii române din Jara de jos.

Prin aceasta convoc adunarea extraordinară a despărțământului M. Bénye—Desztárton—Bia D. Sânmărtin“ al „Reuniunii Inv. gr.-cat. arhidiecezani pe Sâmbăta în 24 August st. n. a. c. în comuna Zsidve—Jidveiu (ospătăria Gross), la carea cu toată onoarea invit pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutoți, precum și pe toți cari se interesează de cauza învățământului popular.

Petrecheri. „Producțiune teatrală urmată de joc“ va aranja tineretul gr.-cat. din Aranyos-Gyéres—Ghirişul de Arieș în 28 August st. n. în ziua de S. Marie. Inceputul la orele 7 seara.

Dela „Asociațiune“. În ședința din 8 August st. n. comitetul „Asociațiunii“ a acordat burzele de câte 2500 cor. pentru dantelărie dsoarelor *Tiberia Barcianu*, conducătoarea atelierului de țesătorie din Orăștie și *Lucreției Iosif*. Bursele de câte 500 cor. pentru sculptură în lemn s'au conferit lui *Vasile Balean* și lui *Oiril Morar*. Tot în această ședință s'a hotărât premierea cu 100 cor. puse la dispoziție de Dr. G. Simon — pentru lucrarea: „Contabilitate pentru popor“ de dl *Romul Dâmboiu*.

Șarpele cel mai uriaș din lume s'a aflat în ținutul fluviului Amazonelor (America) de cătră savantul de origine scandinavă *Lange*. Șarpele încolăcit pe-un arbore uriaș a fost împușcat cu ajutorul unor băștinăși. Fiind măsurat s'a aflat de 17 metri lung. Cel mai lung șarpe de până acum era cunoscut numai de zece metri.

„Marama sfintei Veronici“, este titlul unei frumoase povestiri, din viața Mântuitorului scrisă de marea scriitoare *Selma Lagerlöf* și tălmăcită pe românește de d. A. Lupeanu, redactorul „Soliei Satelor“ pe care o vom da la „Partea literară“, începând cu n-rii viitori ai „Unirii“.

Mărunțișuri. Moștenitorul împărăției galbene, urmașul Micadoului mort de curând, va veni în Europa să-și completeze unele studii.

Serviciul de doi ani la miliție, din cauze necunoscute, nu va intra în vigoare până în 1915.

Pe insula Haiti situată în partea sudică a Americii de Nord — are loc un crâncen rebel intern. Cetățenii s'au descheiat în două tabere răsbindu-se întreolaltă în toată forma.

Casa unui orășan din Blaj e de vânzare ori de închiriat. Amănunte la administrația Unirii.

Posta Redacțiunii.

V. C. „Invățăturile de pocăință“ de Teodor Papp, edate de păr. Roșianu au fost spedate, încă la finea lui Iunie, tuturor prenumerașilor.

»Zile de vară«. Nu se poate publica.

»Psalm«. »Alt psalm«. — Nu ne mai trimite.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajta*, profesor.
(Continuare).

— Am crezut, că dta ești un hugenot înflăcărat și pe deasupra și un mare prietin alui Coligny. Doar te-ai luptat lângă St. Denis și Jarnac?

— Nici lângă St. Denis, nici lângă Jarnac și nicăiri. E adevărat, că la Jarnac căzut fiul meu și la St. Denis nepotul, dar amândoi în contra voinții mele s'au făcut hugenoți. — De câteori nu le-am spus și nu m'am opus, dar totul a fost înzadar. — Mi-am pierdut pe ultimul băiat, cu toate, că nu mă supăr, că cu mine se stinge familia Autremont.

A urmat apoi puțină pauză. Oaspeții au privit compătimitor la bătrânul ce a vorbit.

— Cu Coligny capul hugenoților mă aflu bine, dar nu-i acceptez principiile lui politice și religioase. — Suntem prietini din tinerețe. Am trăit și pe vremile fericite alui Ludovic XII. Acela a fost adevărat rege. Era catolic mare, drept și adevărat părinte. S'a obosit mult pentru înaintarea poporului său. De multeori zicea: Un păstor bun trebuie să se îngrijască de turma sa, mai bine să simtă lipsă căsării și curtea mea, decât să văz poporul în mizerie.

Tot așa era și de drept. În oficiile vacante puneă totdeauna pe cei mai vrednici. Adese mergea pe la tribunale și judecătorii să vază cum se îndeplinește dreptatea. Pretutindeni era primit cu mare pompă. Poporul îl privia, ca pe un adevărat părinte! Și vai! Dumnezeu, ce schimbare! Țara e ruină, poporul a ajuns la mărghinea prăpastiei. Războiul civil a nimicuit totul.

— Acestea le-a cauzat Calvin, cu învățăturile lui eretice — zise Dubourg. Stările nici în Germania nu stau mai bine — acolo se găseșc Lutheri. Unde se ivește numai protestantismul, țara e dărăburită, de unitate nu mai este vorbă și provoacă războaie peste războaie.

— Protestanții încă-i pot acuza și cu mai multe pe catolici — adause Autremont. Că cine are drept, singur Dumnezeu o poate ști.

— Convingi vreodată cu admiratul? Insoțitorul oaspei străin? Singur el ar putea să influențeze asupra lui Coligny.

— Arareori convenim, zise contele Autremont. Eu stimez, cei drept calitățile lui Coligny, entezanța lui fără mărghini, talentul lui militar extraordinar, norocul mare ce-l are în pericol, — dar nu-i pot ierta faptul, că pe cei mai mari dușmani ai Franței pe englinzi și pe nemți mereu îi chiamă la noi. — Dela Anglia primește bani, pe cari îi folosește pentru războiul în contra patriei sale, cedează Angliei orașe și porturi comerciale însămnate cum sunt: Havre, Grace și Dieppe. Asta mă neliniștește cu totul.

Balafre a aprobat celea zise.

— Așa cred, că tradarea de patrie a-

parține spiritului protestant. Germanii protestanți, în frunte cu principele saxon Mauritiu au cedat francezilor celea mai însămnate orașe ca Metz, Toul și Verdun, și acum așa vor face și francezii. Când și unde au comis catolicii așa păcate mari ca aceste ce le-am pomenit?

— Și hugenoții ucid pe cei mai buni patrioți, zise insoțitorul lui Balafre.

Pe principele Francisc de Lotharingia, care a alungat pe englezi dincolo de strimtoarea de Calais, și care în Italia a salvat cinstea ostirei noastre, și a făcut fapte de bravură nemai pomenită, — la asasinat Poltrot, o unealtă alui Coligny.

Oaspele la auzul acestor vorbe s'a infuriat peste măsură.

Acuza adușă prietinului său, a influențat chiar și asupra contelui.

— Die, față de celea spuse trebuie să mă opuu. Coligny e nevinovat în ce privește omorul principelui, el nu poate să se dimită la așa fapte mârșave!

— Scuză, avem dovezi, zise străinul. Coligny și Beza au pus la cale omorul.

Poltrot a primit dela admiral o sută de auri, pe cari Coligny i-a primit dela regina Angliei. — Frumoasă asociare!

— Repet de nou, a zis Autremont infuriat. Coligny e cu totul nevinovat.

— Asta mi-ar plăcea să o știu, zise oaspele, apropiindu-se de cote. Poltrot, fiind interogată, în prezența mea recunoscut, că admiralul Coligny l-a înduplecat să omoară pe tatăl meu.

— Pe tatăl dtale — die? — întrebă contele surprins.

— Da pentrucă eu sunt Henric Guise, principele de Lotharingia.

Atunci Autremont și celalalt contele îl complimentară până la pământ.

— Nici o vorbă multă, — a continuat principele. Fapta murdară a lui Coligny nu se mai poate ascunde. — Știu însă și sunt aproape convins, că păcatul omorului nu s'a conceput în creerii lui Coligny ci mintea femeii, ce guvernoază Anglia. — Elisaveta uria peste măsură pe tatăl meu, căci el a alungat din Franța ultimele trupe engleze și fiindcă nu-l putea mitui cu nici un preț.

— Da, Elisaveta a plătit pe ucigaș și Coligny stă în legături cu femeia aceea urgisită. Nu voiose să apăr pe admiralul, ci din contră! Alianța lui cu cel mai mare dușman al nostru și atârănarea lui dela femeia aceea, îl fac aievea ridicol. — Sper însă, va sosi ziua în care îmi voi răzbuna moartea tatălui meu, în floarea vrâștii a trebuit să cadă jertfă pumnalului unui ucigaș plătit.

— Dacă mă cuget cum se svârcolia în patul său, luptându-se cu moartea, încunjurat de ofiserii, prietini lui, și cum în durerile sale mari nu și-a uitat nici de mine, ci din când în când privindu-mă cu durere în sufletul său îmi adresa cuvintele: „Fiul meu iubit, Henric, servește lui Dumnezeu și patriei“. O, dacă aseamăn figura păcătoasă a lui Coligny cu a eroului, ce trăgea de moarte atunci îmi sună la urechi cuvintele: Răzbunare, — răzbunare!

Dupăce a spus acestea s'a plimbat dealungul prin odaie, și plin de furie s'a oprit la geamul unei ferestri pentru ca să-și stâmpere mânia și setea de răzbunare.

Autremont și Dubourg, ascultau cu neliniște vorbele principelui, iar Artur n'a mai cutezat să ia în apărare pe admiralul.

În odaie domnia o liniște mortală. În fine Guise se apropie de masă cu pași repezi și cu toată serioșitatea. —

— Iertare! Omul nici când nu-i stăpân pe sentimentele sale. Celea ce le-am spus mai înainte, n'au izvorit din gura principelui de Lotharingia, ci din gura unui fiu a cărui tată a fost asasinat. — Principele de Lotharingia trebuie să-și iubească numai Franța, chiar și în cazul când ar trebui și ar fi silit să roage chiar și pe Coligny ca să dea pace și să nu conturbe liniștea și fericirea iubitei sale patrii, Franța. — Doar în cel mai scurt timp veți auzi ca principele Henric de Lotharingia a și făcut-o asta.

Artur și Dubourg se cugetau, că oare ce să însemne vorbele principelui când pe toșor se auziau strigăte spăriate. — Ușa odăii se deschise pe neașteptate. A intrat un țăran, îmbrăcat simplu, plin de prav și de asudori. Pentru un moment nici n'a putut vorbi nimic, și văzând pe contele Dubourg s'a apropiat de el, a căzut în genunchi și suspinând și-a ridicat mâinile.

— O, Dumnezeu! ce năcaz, ce nefericire!

Contele sări spăriat.

— Ce-i năcazul Jean? Ce s'a întâmplat?

— Ceva cumplit. Azi noapte, pe când dormiam mai bine ne-au atacat normanii au măcelărit pe toți și satul l-au aprins. Unde era odinioară frumosul Dubourg, azi nu mai vezi decât sânge și cadavre.

Nobilii săriră ca mușcați de șerpe.

— Și copilul și casa mea? Vorbește și pe copilul meu l-au ucis nemernicii?

— Și pe nepotul meu strigă cu furie moșneagul?

— Nu, pe el nu l-au omorât! Hugenoții n'au putut intra în cetate. Dar pe femeia mea, pe copii și pe toți i-au ucis! Toți sunt morți! Oh Dumnezeu!

Țăranul plângea cu hohot.

— Scoală sârmane Jean! Vino-ți în ori — vorbește cum stă tot lucrul! zise contele. Bea mai întâi un pahar de vin, ești foarte relinștit.

Reginald i-a întins un pahar mare plin cu vin.

— Mulțumesc, Dumnezeu să-ți răsplătească! a zis țăranul după ce a golit paharul. — Așa s'a întâmplat: Normanii în noaptea trecută au năvălit în casele noastre și au sugrumat pe toți câți au putut. — Oh, Dumnezeu! câte țipete mortali ai putut să auzi! Eu am sărit pe fereastră și trecând prin grădină am fugit în pădure. — Aici m'am oprit și priveam cum fură,ucid și despoaie pe toți la lumina caselor, ce ardeau. — Au omorât chiar și pe aceia, cari au putut să scape din mijlocul flăcărilor. — După săvârșirea sângerosului măcel au aprins întreg satul. Când s'a făcut ziua au adunat toate vitele și obiectele răpite la un loc și au făcut apoi un sgomot horibil, iar preotul le predica într'una. Apoi au intrat în pădure și au tăiat lemne. Alții au grăbit în sat de unde se întorceau, aducând pe umeri scări arse de jumătate.

— Să mergem în ajutorul lor — a zis Dubourg. Blăstămații vor pătrunde în odaia mea și-mi vor ucide copilul!

— Inceț Reginald și cu sânge mai rece!

În ce număr pot să fie hugenoții? îl întrebă pe țăran.

— Foarte mulți!

— Henry, mergi repede și sună clopotul, ca fiecare apt de-a purta armele să se prezinte, a zis contele.

— Henry! stai a zis Henric. Țăranii de prezent lucră pe câmp. Până când se vor aduna, vor prinde armele, până atunci vor trece ore întregi iar dușmanii vor străbate în lăptăreșă. Nu-i permis să pierdem nici un minut. Dacă pe un drum lateral vom merge la Armel, trecând peste Dubourg, asta împrejurare nu ne va împiedeca mult timp. Ba, în felul asta pot să-i trag pe stoară pe hugenoți. Singur eu și călăreții mei voi isprăvi ușor cu ei.

— Cugetă maiestate, pot să fie și două mii, zise Autremont.

— Pot să fie și trei mii, replică principele. O sută de boi nici pentru unul bine înarmat nu sunt mulți. Dle marquis, dă repede poruncă vasailor mei, ca să pornim. Marquis-ul a grăbit.

— Îți mulțumim pentru binefacere, a zis Autremont. Mă scăpați din situația grea în care ne aflăm. Scăpați și pe contesa Blanca, nepoata mea din starea suferindă. Ia s'a dus în vizită la Dubourg. Permite să ne înarmăm.

Principele s'a învoit și luând pe amicul său de braț s'au depărtat din odaie, unde au rămas numai principele și țăranul. Baltaire îngândurat s'a mai plimbat de câteva ori prin odaie.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor responsabil: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88—99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körút 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(3) 30—52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

Zugrav.

Subscrișul am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că după praxa câștigată în atelierele din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu colorii de oleu pe pânză, lemn și zid toate chipurile biblice aflătoare în Bisericile noastre, efigiile și sculptura în lemn. — Primesc coloratul în oleu sau cleiu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și vopsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distincă stimă

Augustin Cucerzan

zugrav.

(80) 5—?

Aiud—Nagyenyed, Tot-utca.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membre i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membre, prin oare care nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înierie, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membre toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de mărișuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor). Dacă o fată după 3 ani de membre rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măriș, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membre, solvim erezilor suma asigurată. Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15.000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blancete trimitem gratuit. Aplicăm secretari în toate orașele și barbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă.

(7) 13—24

Diracțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám.)

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat-

Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.

(88) 87—104 (Központi városháza mellett).

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca **asigurări contra focului** și **asigurări asupra vieții** în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Ed. iul „Albina“.

(1) 33—52.

Când cumperi săpun, cere și primește

apriat

și lămurit, numai săpun

CLUJAN

(de al lui Henrich)

Săpun de glicerin

„ „ **gălbiniuș de ou**

„ „ **mandule**

„ „ **marmorat.**

Fabrica de săpunuri medicali din Cluj de aceea a ajuns la renume mondial, fiindcă își pregătește săpunurile din materiile cele mai prețioase și absolut **inofenzive.**

(68) 9—?

Calfă tină

și Învățăcel:

Se primește în prăvălia de manufactură la jos numitul

August Stupariu

Balázsfalva.

(85) 3—6

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomanda

✿ **Asigurări împotriva focului** ✿

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

✿ **Asigurări pe viață** ✿

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra **accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.**

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5.275.798-23
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5.146.536-86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127.763,744—
} viață „ 10.931,322 --

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.520,492—

✿ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în **serviciul institutului.**

(5) 83—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

4. 32 —52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.